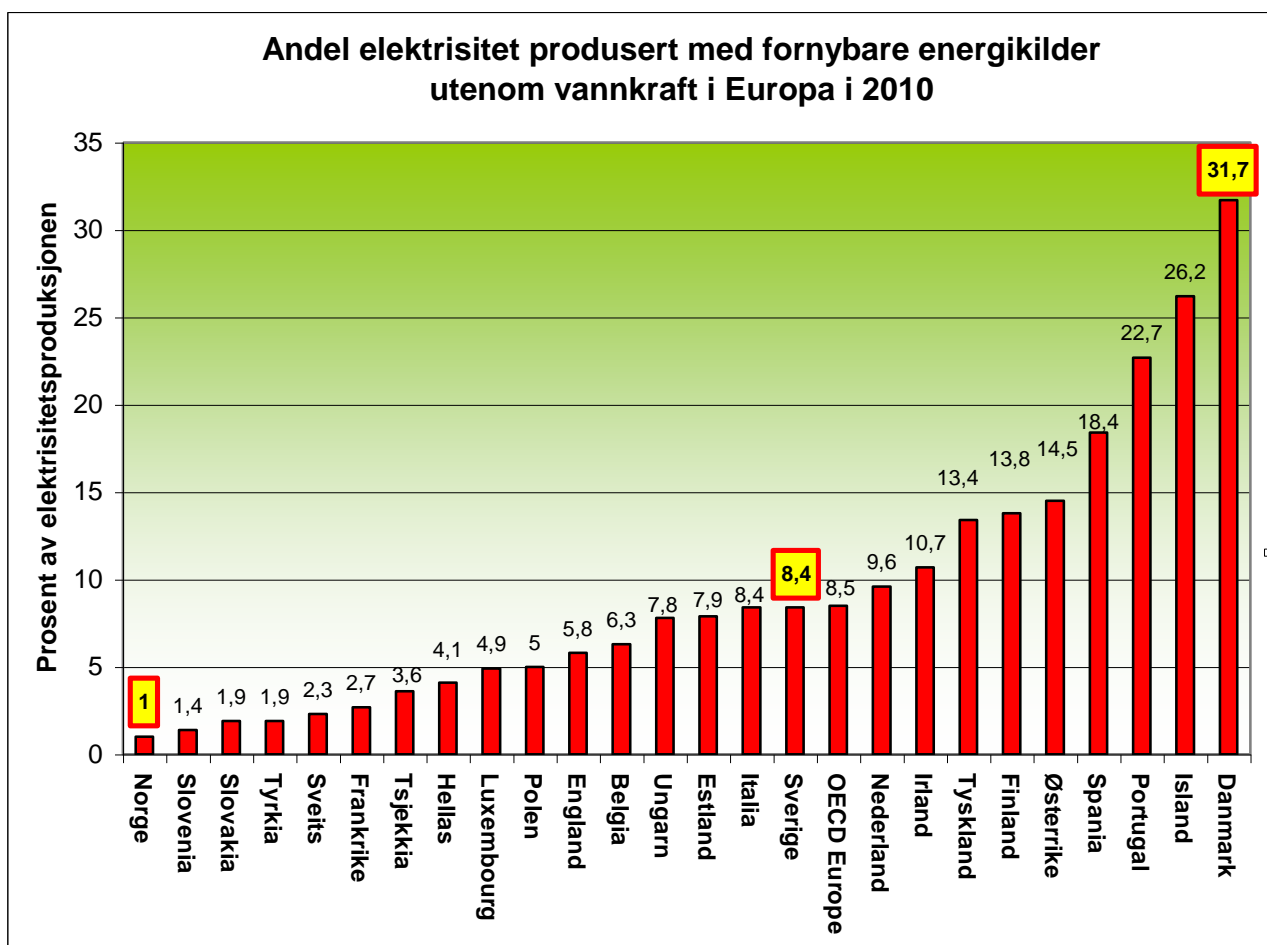

Norge på bunn i Europa innen ny fornybar strømproduksjon

Av seniorrådgiver, Liv Thoring

Framtiden i våre hender har på bakgrunn av nye tall fra Det internasjonale energibyrået (IEA) funnet ut at Norge er på en desidert jumboplass i Europa når det gjelder andelen elektrisitet produsert med fornybare energikilder utenom vannkraft. Danmark er vinneren foran Island på annen og Portugal på tredje. Så følger Spania, Østerrike, Finland og Tyskland.

Kilde: International Energy Agency (IEA)-rapport om energi (aug. .2011) med estimerte data for 2010. Tabell 4. OECD: Share of electricity production from renewable sources excluding hydro (%). Fornybare energikilder inkluderer: Geotermisk, solvarme og solceller, tidevann, vind, fast og flytende biomasse og biogass og fornybart kommunalt avfall.

I den danske elektrisitetsproduksjonen utgjør andelen ny fornybar energi nesten 32 prosent. I den norske er den bare en prosent. Finland har 14, Tyskland 13 og Sverige drøye 8 prosent.

Norge slår seg på brystet med vannkraften, - en gammel og vel etablert fornybarteknologi som er begrenset til områder med rike vannressurser, og vil ikke ta del i den internasjonale dugnaden for å få fram og ta i bruk nye teknologier. Norge er verdens fjerde største eksportør av olje og den tredje

største eksportøren av gass. Vi har gjennom å eksportere klimaforurensning blitt verdens rikeste land, og har derfor også en moralsk forpliktelse til å bidra til at verden skal klare to-gradersmålet. Norge har dessuten både spisskompetanse og klimafortrinn når det gjelder å utvikle, ta i bruk og gjøre ny fornybar energi konkurransedyktig.

Vindkraft: Norge har spesielt gode forhold for vindkraft, og potensialet er enormt i henhold til forskjellige rapporter.¹ For eksempel viser en rapport om vindkraft i Nord-Norge som ZERO har laget, at vindkraftpotensialet langs kysten av Nord-Norge tilsvarer 1,5 ganger den norske vannkraftproduksjonen i et normalår.² Et politisk mål for vindkraften i Norge var å etablere 3 TWh årlig produksjon innen 2010. (Olje og Energidepartementet, 1999). Den nåværende Regjering ligger milevis bak sitt eget mål, i og med at Norge i dag bare leverer 1 TWh vindkraft. I Europa er vindkraften den raskest voksende energiteknologien. Unntaket er Norge.

Geotermisk: På grunn av vår oljeindustri, har Norge spisskompetanse, teknologi og næringsvirksomhet både innenfor geologi, boring og elektrisitetsproduksjon. Dette gir oss gode muligheter for å være med på en satsing innenfor geotermisk varme og -elektrisitetsproduksjon. Prognoser viser at geotermisk varme kan gi en energimengde tilsvarende 46 prosent av dagens elektrisitetsproduksjon innen 2020, og at denne varmen kan erstatte elektrisitet til oppvarming.³

Solenergi: Norge er ledende i verden innen forskning og utvikling av solcelleteknologi. Dette skyldes i stor grad private grundere, og vi har lenge savnet et sterkere engasjement fra myndighetene på dette feltet. Norge er på en pinlig jumboplass når det gjelder å bruke sola til oppvarming på hjemmebane, viser nye tall som Framtiden i våre hender publiserte i juli i år.⁴ Sverige og Danmark ligger langt foran oss - og øker stadig forspranget. Svenskene har 13 ganger og danskene hele 26 ganger flere solfangere per 1000 innbygger enn Norge. Det er en myte at det ikke er lønnsomt å utnytte sola til å varme opp vann og boliger her i landet. Over 2/3 deler av energiforbruket i boliger og næringsbygg går til varmtvann og oppvarming. Et solfangeranlegg kan dekke 70 prosent av varmtvannsforbruket, og 30 prosent av oppvarmingsbehovet i en gjennomsnittlig norsk bolig.

Grønne sertifikater

Regjeringen legger opp til økt fornybar elektrisitetsproduksjon på 26,4 TWh (terrawatt-timer) i år 2020 - i det felles el-sertifikatmarkedet med svenskene. I henhold til avtalen skal hvert av landene tilstrebe å annullere el-sertifikater tilsvarende 13,2 TWh hver i 2020. Det innebærer at man årlig vil bygge ut i gjennomsnitt over 1,5 TWh. Problemet er imidlertid at det legges opp til en såkalt *teknologinøytral ordning* – det vil si at alle teknologier som defineres som fornybare i EUs fornybardirektiv kommer inn under ordningen - også vannkraft.⁵ Sertifikatordningen vil derfor trolig i hovedsak føre til etablering av ytterligere vannkraft her i landet, mens vindmøllerparker, solenergi og geotermisk energi vil havne bakerst i subsidieløst. De store vannkraftverkene kan enkelt lage mer fornybar energi ved å bytte ut gamle turbiner med nye. Dette er i seg selv et bra tiltak, men det trengs ikke ekstra subsidier for å gjøre dette økonomisk lønnsomme tiltaket.

Vannkraftprodusentene vil mest sannsynlig danke ut alle andre fornybare energier på pris.

EUs fornybardirektiv

EUs Fornybardirektiv er et annet tiltak som skal øke produksjonen av fornybar energi. Direktivet

¹ Kilde: <http://www.fni.no/doc&pdf/FNI-R0610.pdf> og <http://www.zero.no/fornybar-energi/enorme-muligheter-for-vindkraft-i-nord/?searchterm=vindkraft>

² Kilde: <http://www.zero.no/fornybar-energi/spennende-fornybarmuligheter-i-nord-norge>

³ Kilde: Professor i dypboringsteknologi ved NTNU, Arild Rødland til Teknisk Ukeblad 17.04.2009.

⁴ Kilde: FIVH: <http://www.framtiden.no/201108153817/rapporter/energi/norge-utklases-pa-solenergi.html>

⁵ Kilde: http://www.regjeringen.no/upload/OED/pdf%20filer/EV/063-2011-Avtale_elsertifikater.pdf

omfatter både elektrisitet, oppvarming/avkjøling og transport.⁶

Direktivet skal bli en del av EØS-avtalen, og derfor noe Norge må følge. Direktivet har som mål å etablere et felles rammeverk for å fremme fornybare energikilder med et overordnet EU-mål om en 20 prosent andel i 2020. I tillegg kommer et bindende mål om 10 prosent fornybarandel i transportsektoren. I henhold til fornybardirektivet skal andelen fornybar energi innen EU øke med 11,5 prosentenheter fra 2005 til 2020. Norges totale fornybarandel var i 2005 på 59,9 prosent, så i følge EUs beregningsmetode skulle Norge derfor øke sitt forbruk av fornybar energi til 72 prosent. Men norske byråkrater ville ikke være med på Europas dugnad, og fikk nylig forhandlet dette ned til 67,5 prosent.

Dermed vil neppe fornybardirektivet bidra til å få Norge vekk fra jumboplassen, med mindre Regjeringen bestemmer seg for å lansere høyere mål enn vi har forpliktet oss til. Regjeringen satser det meste av ny kunnskapsutvikling på CO2-fangst og lagring, slik at Norge kan fortsette å pumpe opp olje.

Framtiden i våre hendes krav til den norske regjeringen:

- **Tiltak for å få Norge opp fra bunnplasseringen i Europa innen ny fornybar energi:**

Som majoritetseier i Statoil må regjeringen stille krav til at selskapet øker sine investeringer i ny fornybar energi i Norge.

Regjeringen må sørge for at en stor andel av de prosjektene som kommer som følge av det nye sertifikatmarkedet går til investeringer i *ny* fornybar energi.

Regjeringen må bevilge mer penger til forskning og utvikling av de mest umodne teknologiene, som tidevannskraft, bølgekraft, m.m. Det må settes et mål om at større slike anlegg skal komme inn som en viktig del av forpliktelsen i de grønne sertifikatene.

Stat og kommuner må kjøpe strøm med opprinnelsesgarantier. Det vil gi økt etterspørsel og derved stimulere investeringer i fornybar energi.

- **Framtiden i våre hender vil også ha en storsatsing på strømsparing i Norge, både for å frigjøre strøm for økt eksport, og for å få en raskere utfasing av klimaskadelig energibruk i Norge:**

ENOVAs budsjett for støtte til privathusholdninger må økes fra 110 millioner i 2011 til 1,6 milliarder i 2012. Dette kan gjøres ved at påslaget på nett-tariffen økes fra 1 øre/kWh til 3 øre/kWh. Dette vil utgjøre ca. 40 kroner per måned for en gjennomsnittlig husholdning.

Satsene for statlige støttebeløp som utbetales til forbrukere som vil benytte andre oppvarmingskilder enn strøm må oppjusteres kraftig for at den enkelte skal finne det hensiktsmessig å søke støtte. ENOVA-støtten til installering av solvarmeanlegg,

⁶ Dette er en utvidelse av fornybardirektivet fra 2001, som kun omfattet elektrisitet. Kilde:

<http://www.zero.no/fornybar-energi/politikk-og-rammevilkao/fornybardirektivet>

geotermiske anlegg, pelletskaminer, pelletskjeler, varmepumper og andre tiltak som inngår i ordningen må økes fra 20 prosent til halvparten av investeringskostnadene. I tillegg må øvre grense fjernes.

På sikt bør man vurdere et forbud mot å bruke elektrisitet direkte til oppvarming. Samtidig må bruk av fyringsolje fases ut innen 2020.

Det må innføres krav om passivhusnivå for alle nye bygg (boliger inkludert) og større rehabiliteringer innen utgangen 2015.